

ปัจจัยที่มีผลกระทบต่ออุปสงค์พลังงานไฟฟ้าของครัวเรือนในจังหวัดเชียงใหม่

ก่อนที่จะนำเสนอผลการวิเคราะห์ของการศึกษาในบทต่อไป จำเป็นจะต้องเข้าใจสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมทั่ว ๆ ไปของครัวเรือนในจังหวัดเชียงใหม่ รวมทั้งพฤติกรรมการใช้ไฟฟ้า ทักษะคิด รสนิยม ฯลฯ ซึ่งจะทำให้สามารถเข้าใจงานวิจัยเรื่องนี้ได้อย่างถูกต้อง

5.1 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับจังหวัดเชียงใหม่

จังหวัดเชียงใหม่ เป็นจังหวัดในภาคเหนืออยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครไปทางทิศเหนือประมาณ 679 กิโลเมตร มีเนื้อที่ทั้งสิ้น 20,107.057 ตารางกิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ	ติดประเทศเมียนมา (สาธารณรัฐสังคมนิยมแห่งสหภาพพม่า)
ทิศตะวันออก	ติดจังหวัดเชียงราย จังหวัดลำปาง และจังหวัดลำพูน
ทิศใต้	ติดจังหวัดตาก
ทิศตะวันตก	ติดจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ในปี 2533 จังหวัดเชียงใหม่แบ่งการปกครองส่วนภูมิภาคเป็น 20 อำเภอ 2 กิ่งอำเภอ แยกเป็น 195 ตำบล 1,656 หมู่บ้าน โดยมีอำเภอและกิ่งอำเภอ ดังนี้ อำเภอเมืองเชียงใหม่ อำเภอจอมทอง อำเภอเชียงดาว อำเภอดอยเต่า อำเภอดอยสะเก็ด อำเภอพร้าว อำเภอฝาง อำเภอแม่แจ่ม อำเภอแม่แตง อำเภอแม่ริม อำเภอแม่อาว อำเภอสะเมิง อำเภอสารภี อำเภอสันทราย อำเภอสันป่าตอง อำเภอหางดง อำเภออมก๋อย อำเภอฮอด อำเภอเวียงแหง กิ่งอำเภอไชยปราการ และกิ่งอำเภอแม่วาง

การปกครองส่วนท้องถิ่นประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลนคร 1 แห่ง และสุขาภิบาล 25 แห่ง โดยมีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 1,376,120 คน เป็นชาย 695,420 คน หญิง 680,700 คน และเพื่อที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการเปรียบเทียบผลของนโยบายการปรับอัตราค่าไฟฟ้าจึงได้แบ่งขอบเขตการศึกษาออกเป็น 2 เขต ตามระยะทางจากศูนย์กลางเมืองถึงตัวอำเภอ ได้แก่ เขตเมือง และเขตติดต่อเมือง

โดยการวิจัยในครั้งนี้ ได้แยกการพิจารณาคircuit ตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ เขตเมือง ประกอบด้วย circuit ที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ของอำเภอเมือง อำเภอแม่ริม อำเภอสารภี อำเภอหางดง อำเภอสันทราย อำเภอดอกสะเก็ด อำเภอสันกำแพง และcircuit ที่อาศัยอยู่ในเขตติดต่อเมือง ได้แก่ กิ่งอำเภอแม่วาง อำเภอแม่แตง อำเภอสะเมิง อำเภอจอมทอง อำเภอเชียงดาว อำเภอฮอด อำเภอพร้าว อำเภอดอยเต่า กิ่งอำเภอไชยปราการ อำเภอเวียงแหง อำเภอฝาง อำเภอแม่แจ่ม อำเภอแม่อาว อำเภออมก๋อย

จำนวนประชากรในเขตเมืองมีทั้งหมด 668,148 คน ในเขตติดต่อเมืองมีจำนวนประชากรรวมทั้งสิ้น 717,876 คน ซึ่งถ้าแบ่งเป็นจำนวนcircuit ที่ใช้ไฟฟ้าในเขตเมือง มีcircuit ผู้ใช้ไฟฟ้ารวมกันทั้งหมด 152,549 circuit ที่ใช้ไฟฟ้าในเขตติดต่อเมือง มีทั้งสิ้น 124,464 circuit ความต้องการใช้ไฟฟ้าในจังหวัดเชียงใหม่ มีอัตราการเพิ่มขึ้นทุก ๆ ปี จาก 298,108,000 กิโลวัตต์ชั่วโมง ในปี 2529 เป็น 340,527,000 กิโลวัตต์ชั่วโมง ในปี 2530 และ 502,737,000 กิโลวัตต์ชั่วโมง ในปี 2533 (ดูตารางที่ 5.1 และตารางภาคผนวกที่ 2,3,4)

ตารางที่ 5.1 สถิติการใช้ไฟฟ้าของจังหวัดเชียงใหม่ ปี 2529-2533

ปี	กระแสไฟฟ้าที่ใช้ (1,000 กิโลวัตต์-ชั่วโมง)						จำนวน ผู้ใช้ไฟฟ้า
	กระแสไฟฟ้าที่จำหน่าย			เฉพาะหน่วยไฟสาธารณะ		รวม	
	ที่อยู่อาศัย	ธุรกิจและอุตสาหกรรม ขนาดเล็ก-ใหญ่	อื่น ๆ ^{1/}	เสียเงิน	ไม่เสียเงิน		
2529	135,328	126,806	32,170	2,503	1,301	298,108	182,193
2530	139,964	149,486	44,052	3,784	3,241	340,527	198,590
2531	144,601	172,166	55,935	5,065	5,182	382,949	214,988
2532	163,880	201,079	60,344	5,368	5,173	435,844	163,880
2533	188,753	236,309	71,783	-	5,892	502,737	252,965

- ไม่มีข้อมูล

1/ รวมสถานที่ราชการ กิจการด้านสาธารณสุข (เฉพาะประปา) องค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร

ผู้นำเพื่อการเกษตรและไฟชั่วคราว

ที่มาแห่งข้อมูลสถิติ : การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค

ในด้านความรับผิดชอบการตอบสนองความต้องการไฟฟ้านั้น การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เขต 1

ภาค 1 เชียงใหม่ โดยแบ่งความรับผิดชอบทั่วทั้งจังหวัดเชียงใหม่ดังนี้ คือ

จังหวัดเชียงใหม่

*อ. เมืองเชียงใหม่

1. อ.สารภี (นรฟ.) 1/
2. ต.ชมภู อ.สารภี (นรฟ.)
3. ต.ข้าวเม่า อ.สารภี (นรฟ.)
- **4. อ.สันกำแพง (นกล.)
5. บ้านห้วยยวบ ต.ทอนเหนือ อ.สันกำแพง (นรฟ.)
6. ต.ออนเหนือ อ.สันกำแพง (นรฟ.)
- **7. อ.ดอยสะเก็ด (นกล.)
8. ต.สันป่าเลา อ.ดอยสะเก็ด

อำเภอแม่ริม

*อ. แม่ริม

1. ต. โป่งแยง อ.แม่ริม (นรฟ.)
2. อ.สะเมิง (นรฟ.)
3. อ.แม่แตง (กฟอ.) 2/
4. ต.สันป่าตอง อ.แม่แตง (นกล.)
5. ต.ซ้อแล อ.แม่แตง
6. ต.ป่าเป้า อ.แม่แตง
7. อ.เชียงดาว (นกล.)
8. ต.เมืองงาย อ.เชียงดาว
9. กิ่ง อ.เวียงแหง อ.เชียงดาว
10. อ.ป่าจ๋อ อ.แม่ฮ่องสอน

อำเภอสันทราย

*อ.สันทราย (กฟอ.)

1. เจดีย์แม่ครัว ต.แม่แฝกใหม่ อ.สันทราย (นรฟ.)

**2. อ.พร้าว

3. ต.โหล่งซอด อ.พร้าว (นรฟ.)

อำเภอฝาง

*อ.ฝาง (กฟอ.)

1. ต.แม่งอน อ.ฝาง

2. ปงดำ อ.ฝาง

3. อ.แม่ฮาย

4. ต.แม่นาวง อ.แม่ฮาย

5. ต.สันต้นหม้อ อ.แม่ฮาย

6. หมู่บ้านท่าตอน ต.แม่ฮาย อ.แม่ฮาย

อำเภอสันป่าตอง

*อ.สันป่าตอง (กฟอ.)

1. ต.หนองนง (กฟอ.)

**2. อ.หางดง (นรฟ.)

3. อ.จอมทอง (นกล.)

4. ปางทองเจริญ ต.ตอยหล่อ อ.จอมทอง

5. เขื่อนชนแปะ อ.จอมทอง

6. โรงจักรพลังน้ำขนาดเล็ก แม่ยะ แม่แจ่ม

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 Copyright by Chiang Mai University
 All rights reserved

อำเภอฮอด

*อ. ฮอด

1. บ่อสลี อ.ฮอด (นรฟ.)
2. อ.อมก๋อย (นรฟ.)
3. อ.ดอยเต่า (นรฟ.)

- หมายเหตุ * คือการไฟฟ้าที่เป็นจุดรวมงาน
 ** การไฟฟ้าที่เป็นหน่วยบริการผู้ใช้ไฟหลัก
 1/ หน่วยบริการผู้ใช้ไฟย่อย
 2/ การไฟฟ้าอำเภอ

ที่มา : แผนกสถิติการใช้ไฟฟ้า กองเศรษฐกิจพลังงานไฟฟ้า การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค

5.2 สภาพทั่ว ๆ ไปของครัวเรือนตัวอย่าง

ในส่วนนี้ จะกล่าวถึงลักษณะทั่วไปทางสังคม เพศ สถานภาพสมรส อายุ การศึกษาของผู้ให้สัมภาษณ์ และจำนวนสมาชิกในครัวเรือนจากครัวเรือนตัวอย่าง จำนวน 300 ตัวอย่าง โดยแบ่งเป็นเขตเมือง 200 ตัวอย่าง เขตติดต่อเมือง 100 ตัวอย่าง ซึ่งสรุปผลได้ดังนี้

5.2.1 เพศและสถานภาพสมรส

จากผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด 300 ตัวอย่าง ร้อยละ 48 โดยประมาณเป็นเพศชาย และร้อยละ 52 เป็นเพศหญิง อัตราส่วนเพศของหัวหน้าครัวเรือนนี้ เพศหญิงจะมากกว่าเพศชายสืบเนื่องจากในช่วงเวลาที่สัมภาษณ์เพศชายซึ่งเป็นหัวหน้าครัวเรือน ออกไปทำงานจึงสัมภาษณ์ผู้ที่ มีบทบาทรองลงมาก็คือภรรยา ทำให้อัตราส่วนเพศหญิงสูงกว่าชาย (ดูตารางที่ 5.2)

ด้านสถานภาพการสมรสนั้น (ดูตารางที่ 5.3) ครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์แต่งงาน และอยู่ด้วยกันกับคู่สมรสถึงร้อยละ 66 เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายเขต พบว่าในเขตติดต่อเมืองมี อัตราการสมรส ร้อยละ 90 ซึ่งสูงกว่าในเขตเมือง ซึ่งเท่ากับร้อยละ 50 เท่านั้น

ด้านสภาพภาพการสมรส พบว่าหัวหน้าครัวเรือน หรือผู้ให้สัมภาษณ์แต่งงานและอยู่ด้วยกันมากที่สุด คือร้อยละ 66 รองลงมาคือ โสด หม้าย และหย่า เท่ากับร้อยละ 27, 5, 2 ตามลำดับ

และเมื่อแยกพิจารณาโดยการแบ่งเขต เขตเมืองมีอัตราการอยู่กันมากที่สุด รองลงมาคือ โสด หม้าย และหย่า ร้อยละ 50, 38.50, 5 และ 2.5 ตามลำดับ ส่วนในเขตติดต่อเมือง มีอัตราการอยู่ด้วยกันมากที่สุด รองลงมาได้แก่ อัตราการเป็นหม้าย โสด และหย่า ร้อยละ 90, 5, 4 และ 1 ตามลำดับ

ตารางที่ 5.2 เพศของครัวเรือนที่ให้สัมภาษณ์

เพศ	เขตเมือง	เขตติดต่อเมือง	รวม
ชาย	94 (47.00)	49 (49.00)	143 (47.67)
หญิง	106 (53.00)	51 (51.00)	157 (52.33)
รวม	200 (100.00)	100 (100.00)	300 (100.00)

หมายเหตุ - ตัวเลขในวงเล็บ เป็นร้อยละ (%)

ที่มา : จากการสำรวจครัวเรือนในจังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ. 2536

ตารางที่ 5.3 สถานภาพการสมรสของครัวเรือน

เพศ	เขตเมือง	เขตติดต่อเมือง	รวม
โสด	77 (38.50)	4 (4.0)	81 (27.0)
หย่า	5 (2.5)	1 (1.0)	26 (20.0)
อยู่ด้วยกัน	108 (50.0)	90 (90.0)	198 (66.0)
แยกกันอยู่	-	-	-
หม้าย	10 (5.0)	5 (5.0)	15 (5.0)
รวม	200 (100.0)	100 (100.0)	300 (100.0)

หมายเหตุ - ตัวเลขในวงเล็บเป็นร้อยละ (%)

ที่มา : จากการสำรวจ ครัวเรือนในจ. เชียงใหม่ พ.ศ. 2536

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

5.2.2 อายุ

ช่วงอายุของผู้ให้สัมภาษณ์ที่ถือเป็นหัวหน้าครัวเรือน มีตั้งแต่ 18-80 ปี (ดูตารางที่ 5.4) ช่วงอายุของหัวหน้าครัวเรือนโดยส่วนใหญ่จะอยู่ระหว่าง 31-40 ปี คือร้อยละ 25 รองลงมาคือช่วงอายุ 41-50 ปี ร้อยละ 25 ช่วงอายุที่มีน้อยที่สุดของหัวหน้า ครัวเรือนคือ ช่วง 71-80 ปี มีเพียงร้อยละ 0.3 เท่านั้น เมื่อพิจารณาแยกตามเขตจะพบว่า หัวหน้าครัวเรือนในเขตติดต่อเมืองจะมีอายุมากกว่าเขตเมือง ในเขตติดต่อเมืองช่วงอายุ 51-60 ปี มีมากที่สุดถึงร้อยละ 24 ส่วนเขตเมืองช่วงอายุของหัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่จะอยู่ในช่วง 41-50 ปี คือร้อยละ 30.5

ตารางที่ 5.4 อายุของการผู้สัมภาษณ์

อายุ (ปี)	เขตเมือง	เขตติดต่อเมือง	รวม
น้อยกว่า 20	11 (1.5)	1 (1.0)	12 (4.0)
21 - 30	42 (21.0)	13 (13.0)	55 (18.3)
31 - 40	46 (23.0)	31 (81.0)	77 (25.7)
41 - 50	61 (30.5)	14 (14.0)	75 (25.0)
51 - 60	24 (12.0)	24 (24.0)	48 (16.0)
61 - 70	13 (6.5)	13 (13.0)	26 (8.7)
71 - 80	3 (1.5)	4 (4.0)	7 (2.3)
มากกว่า 80 ปีขึ้นไป	-	-	-
รวม	200 (100.0)	100 (100.0)	300 (100.0)

หมายเหตุ - ตัวเลขในวงเล็บเป็นร้อยละ (%)

ที่มา : จากการสำรวจ ครัวเรือนในจ.เชียงใหม่ พ.ศ. 2536

5.2.3 การศึกษา

ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน หรือผู้ให้สัมภาษณ์ไม่สูงมาก (ดูตารางที่ 5.5) คือมีการศึกษาสูงสุดประถมศึกษาปีที่ 4 หรือเทียบเท่า มากที่สุดถึงร้อยละ 46.5 รองลงมาได้แก่ มัธยมศึกษาปีที่ 4-6 หรือเทียบเท่า ร้อยละ 1.3 เท่านั้น และน้อยที่สุดคือ การศึกษาในระดับสูงกว่าปริญญาตรีมีเพียงร้อยละ 1.3 เท่านั้น

เมื่อแยกพิจารณาเปรียบเทียบในแต่ละเขต พบว่า เขตติดต่อเมืองมีอัตราส่วน ของหัวหน้าครัวเรือน ที่มีระดับการศึกษาสูงสุดชั้น ป.4 หรือเทียบเท่าสูงที่สุดคือร้อยละ 54 ส่วนเขตเมืองนั้น ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่อยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่าคือร้อยละ 55 ส่วนในระดับชั้น ป.4 นั้นมีเพียงร้อยละ 19.5 เท่านั้น จึงกล่าวได้ว่าระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนในเขตเมืองส่วนใหญ่สูงกว่าในเขตติดต่อเมือง

ตารางที่ 5.5 ระดับการศึกษาของครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์

ระดับการศึกษา	เขตเมือง	เขตติดต่อเมือง	รวม
ไม่เคยได้รับการศึกษา	-	-	-
ต่ำกว่าประถมปีที่ 4	1 (0.5)	4 (4.0)	5 (1.7)
ป. 4/เทียบเท่า 4	39 (19.5)	54 (54.0)	93 (46.5)
ป. 5-7/เทียบเท่า	18 (9.0)	13 (13.0)	31 (10.3)
ม. 1-3/เทียบเท่า	14 (7.0)	9 (9.0)	23 (11.5)
ม. 4-6/เทียบเท่า	55 (27.5)	14 (14.0)	69 (23.0)
อนุปริญญา	13 (6.5)	64 (6.0)	19 (6.3)
ปริญญาตรี	56 (28.0)	-	56 (18.67)
สูงกว่าปริญญาตรี	4 (2.0)	-	4 (1.3)
รวม	200 (100.0)	100 (100.0)	300 (100.0)

หมายเหตุ - ตัวเลขในวงเล็บเป็นร้อยละ (%)

ที่มา : จากการสำรวจครัวเรือนใน จ. เชียงใหม่ พ.ศ. 2536

5.2.4 ขนาดครัวเรือน

พบว่า ร้อยละ 27.3 ของครัวเรือนในจังหวัดเชียงใหม่ เป็นครัวเรือนที่มีสมาชิกอยู่อาศัยตั้งแต่ 4 คน หรือมากกว่าขึ้นไป (ดูตารางที่ 5.6) ส่วนครัวเรือนที่มีสมาชิกอาศัยอยู่ 10 คน นั้นมีปริมาณน้อยที่สุดเพียงร้อยละ 0.3 เท่านั้น และเมื่อพิจารณาขนาดครัวเรือนเฉลี่ยของครัวเรือนในจังหวัดเชียงใหม่ มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ยประมาณ 4.2 คน

เมื่อพิจารณาแยกเป็นเขตครัวเรือนในเขตเมือง และเขตติดต่อเมือง มีสมาชิกในครัวเรือน ส่วนใหญ่ประมาณ 4 คน ในเขตติดต่อเมืองมีอยู่ประมาณร้อยละ 29 มากกว่าเขตเมืองที่มีเพียงร้อยละ 26.5 เท่านั้น สำหรับขนาดครัวเรือนเฉลี่ยของทั้ง 2 เขต พบว่า ในเขตเมืองมีขนาดครัวเรือนโดยเฉลี่ยเท่ากับ 4.6 คน ส่วนในเขตติดต่อเมืองเท่ากับ 5.1 คน

5.3 สภาพทางเศรษฐกิจของครัวเรือนในจังหวัดเชียงใหม่

ในส่วนนี้ จะกล่าวถึงสภาพทางเศรษฐกิจของครัวเรือนผู้ใช้ไฟฟ้าในจังหวัดเชียงใหม่ โดยจะกล่าวถึงอาชีพของหัวหน้าครัวเรือนผู้ให้สัมภาษณ์ รายได้ รวมทั้ง จำนวนเครื่องใช้ไฟฟ้าของแต่ละครัวเรือน ซึ่งสามารถสรุปผลได้ดังนี้

5.3.1 อาชีพ

จากตารางที่ 5.7 หัวหน้าครัวเรือนหรือผู้ให้สัมภาษณ์ ร้อยละ 26.3 ประกอบอาชีพ ค้าขาย ธุรกิจส่วนตัว รองลงมาได้แก่อาชีพรับจ้างร้อยละ 22.3 และรับราชการ รวมถึงทำงานรัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 21.7 เป็นที่น่าสังเกตว่า มีหัวหน้าครัวเรือนที่ไม่ประกอบอาชีพอะไรเลยในขณะที่ยังมีอายุถึงร้อยละ 8

เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายเขตพบว่า ในเขตเมืองประกอบอาชีพรับราชการและทำงาน รัฐวิสาหกิจ มากที่สุดถึงร้อยละ 28.5 รองลงมาคืออาชีพรับจ้าง ร้อยละ 26.5 และอาชีพค้าขายร้อยละ 17 ในขณะที่เขตติดต่อเมืองหัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพเกษตรกรรมถึงร้อยละ 32 รองลงมาได้แก่อาชีพค้าขายร้อยละ 28 จะเห็นได้ว่า ครัวเรือนในเขตติดต่อเมืองยังคงประกอบ อาชีพทางด้านเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ มากกว่าในเขตเมืองที่ประกอบอาชีพทางเกษตรกรรมเพียงร้อยละ 3.3 เท่านั้น และเมื่อพิจารณาถึงอัตราการว่างงานหรือไม่มีงานทำ จะพบว่า ในเขตติดต่อเมืองจะมีอัตราการว่างงานมากกว่าเขตเมือง คือ ร้อยละ 9 ส่วนในเขตเมืองมีเพียงร้อยละ 7.5 เท่านั้น

ตารางที่ 5.6 ขนาดครัวเรือนที่ใช้ไฟฟ้าในจังหวัดเชียงใหม่

ขนาดครัวเรือน	เขตเมือง	เขตติดต่อเมือง	รวม
1 คน	6 (3.0)	1 (1.0)	7 (2.3)
2 คน	15 (7.5)	9 (9.0)	24 (8.0)
3 คน	38 (19.0)	30 (30.0)	68 (22.7)
4 คน	53 (26.5)	29 (29.0)	82 (27.3)
5 คน	49 (24.5)	18 (18.0)	67 (22.3)
6 คน	19 (9.5)	5 (5.0)	24 (8.0)
7 คน	7 (3.5)	8 (8.0)	15 (5.0)
8 คน	7 (3.5)	-	7 (2.3)
9 คน	3 (1.5)	-	3 (1.0)
10 คน	1 (0.5)	-	1 (0.3)
มากกว่า 10 คน	2 (1.0)	-	2 (0.7)
รวม	200	100	300

หมายเหตุ - ตัวเลขในวงเล็บเป็นร้อยละ (%)

ที่มา : จากการสำรวจครัวเรือนใน จ. เชียงใหม่ พ.ศ. 2536

ตารางที่ 5.7 อาชีพหลักของผู้ให้สัมภาษณ์ในครัวเรือน

อาชีพหลัก	เขตเมือง	เขตติดต่อเมือง	รวม
ไม่ประกอบอาชีพอะไรเลย	15 (7.5)	9 (9.0)	24 (8.0)
เกษตรกรรม	10 (3.3)	32 (32.0)	42 (14.0)
ค้าขายส่วนตัว	51 (17.0)	28 (28.0)	79 (26.3)
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	57 (28.5)	8 (8.0)	65 (21.7)
ข้าราชการบำนาญ/แม่บ้าน	8 (4.0)	9 (9.0)	17 (5.7)
นักเรียน/นักศึกษา	4 (2.0)	-	4 (1.3)
รับจ้าง	53 (26.5)	14 (14.0)	67 (22.3)
อื่น ๆ	2 (1.0)	-	2 (0.7)
รวม	200 (100.0)	100 (100.0)	300 (100.0)

หมายเหตุ - ตัวเลขในวงเล็บเป็นร้อยละ (%)

ที่มา : จากการสำรวจครัวเรือนในจ. เชียงใหม่ พ.ศ. 2536

5.3.2 รายได้

พบว่า รายได้ของครัวเรือนในจังหวัดเชียงใหม่ (ดูตารางที่ 5.8) โดยส่วนใหญ่มีน้อยกว่า 10,000 บาทต่อเดือน ถึงร้อยละ 60.3 รองลงมาคือรายได้ในช่วง 10,001 - 20,000 บาทต่อเดือน คือร้อยละ 20.7 เมื่อแยกพิจารณาเป็น 2 เขต จะพบว่า เขตเมืองและเขตติดต่อยาไรด์ของครัวเรือนส่วนใหญ่มีน้อยกว่า 10,000 บาทต่อเดือน ร้อยละ 45.5 และร้อยละ 90 ตามลำดับ อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยแล้วรายได้ของครัวเรือนทั้งจังหวัดเชียงใหม่ จะตกประมาณ 17,453.5 บาทต่อเดือน ในขณะที่รายได้เฉลี่ยเขตติดต่อยาไรด์มีเพียง 5,587.2 บาทต่อเดือน เท่านั้น

ตารางที่ 5.8 รายได้ต่อเดือนของครัวเรือน

รายได้ต่อเดือน (บาท)	เขตเมือง	เขตติดต่อยาไรด์	รวม
น้อยกว่า 10,000 บาท	91 (45.5)	90 (90.0)	181 (60.3)
10,001 - 20,000	54 (27.0)	8 (8.0)	62 (20.7)
20,001 - 30,000	30 (15.0)	1 (1.0)	31 (10.3)
30,001 - 40,000	12 (6.0)	-	7 (4.0)
40,001 - 50,000	7 (3.5)	-	7 (2.3)
มากกว่า 50,000	6 (3.0)	1 (1.0)	7 (300.0)
รวม	200	100	300.0

หมายเหตุ - ตัวเลขในวงเล็บมีเป็นร้อยละ (%)

ที่มา : จากการสำรวจครัวเรือน จ. เชียงใหม่ พ.ศ. 2536

5.3.3 ที่อยู่อาศัยและสถานภาพการครอบครองที่อยู่อาศัยของครอบครัว

ประเภทที่อยู่อาศัยของครัวเรือนในจังหวัดเชียงใหม่ (ดูตารางที่ 5.8) ร้อยละ 87.3 มีลักษณะเป็นบ้านเดี่ยว รองลงมาเป็นห้องแถวหรือตึกแถวร้อยละ 10 เมื่อพิจารณาแยกเป็นเขตพบว่า ในเขตติดต่อเมือง ลักษณะที่อยู่อาศัยเป็นบ้านเดี่ยวมากกว่าในเขตเมือง คือ ร้อยละ 98 ในขณะที่เขตเมืองเท่ากับร้อยละ 82 จะเห็นได้ว่าในเขตเมืองนิยมอยู่ตึกแถวหรือห้องแถวมากกว่าในเขตติดต่อเมือง คือร้อยละ 14.5 ในขณะที่เขตติดต่อเมืองมีเพียง ร้อยละ 1 เท่านั้น คงสืบเนื่องจากลักษณะพื้นที่ในเขตเมืองมีจำกัดและมีราคาแพง ในขณะที่ครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในเขตติดต่อเมือง มีพื้นที่กว้างขวางกว่า จึงไม่จำเป็นต้องสร้างที่อยู่อาศัยที่มีพื้นที่จำกัดเหมือนในเขตเมือง

ตารางที่ 5.9 ประเภทที่อยู่อาศัยของครัวเรือน

ประเภทที่อยู่อาศัย	เขตเมือง	เขตติดต่อเมือง	รวม
บ้านเดี่ยว	164 (82.0)	98 (98.0)	252 (87.33)
ห้องแถว/ตึกแถว	29 (14.5)	1 (1.0)	30 (10.0)
ห้องชุด	1 (0.5)	-	1 (0.3)
ห้องภายในบ้าน	2 (1.0)	1 (1.0)	3 (1.0)
แฟลต/อพาร์ทเมนต์	-	-	-
อื่น ๆ	4 (2.0)	-	4 (1.3)
- บ้านแฝด			
- ทาวน์เฮาส์			
รวม	200	100	300

หมายเหตุ - ตัวเลขในวงเล็บเป็นร้อยละ (%)

ที่มา : จากการสำรวจครัวเรือนในจ. เชียงใหม่ พ.ศ. 2536

ส่วนสถานการณ์การครอบครองที่อยู่อาศัย (ดูตารางที่ 5.10) จะเห็นได้ว่ามีถึงร้อยละ 84.3 มีสถานการณ์การครอบครองที่อยู่อาศัย แบบเป็นเจ้าของบ้านและที่ดิน รองลงมาเป็นลักษณะการอยู่โดยไม่ต้องเสียค่าเช่า ร้อยละ 6.7 เนื่องจากที่ดินที่สร้างที่อยู่อาศัยอยู่ เป็นมรดกหรืออาศัยอยู่กับญาตินั่นเอง เมื่อแยกการพิจารณาออกเป็น 2 เขต สถานการณ์การครอบครองที่อยู่อาศัยทั้ง 2 เขตอยู่ในอัตราที่ใกล้เคียงกัน คือร้อยละ 86 ในเขตติดต่อเมือง และร้อยละ 83.5 ในเขตเมือง ที่มีสถานการณ์การครอบครองที่อยู่อาศัยทั้งเป็นเจ้าของบ้านและที่ดิน ส่วนสถานการณ์การครอบครองแบบอื่น ๆ สถานการณ์การครอบครองแบบเป็นเจ้าของบ้านแต่เช่าที่ดิน ในเขตเมืองเท่ากับร้อยละ 2 ต่ำกว่าเขตติดต่อเมือง ซึ่งมีถึงร้อยละ 4 ในด้านสถานการณ์การครอบครองแบบเช่าซื้อ เขตเมืองมีมากกว่าเขตติดต่อเมืองถึงร้อยละ 2.5 ส่วน ในเขตติดต่อเมือง มีเพียงร้อยละ 1.0 เท่านั้น จะสังเกตได้ว่าในเขตติดต่อเมืองมีสถานการณ์การครอบครองที่อยู่อาศัยแบบเช่าสูงถึงร้อยละ 6 ในขณะที่เขตเมืองมีเพียงร้อยละ 3.5 เท่านั้น

ตารางที่ 5.10 สถานการณ์การครอบครองบ้านที่อยู่อาศัย

สถานการณ์การครอบครองที่อยู่อาศัย	เขตเมือง	เขตติดต่อเมือง	รวม
เป็นเจ้าของบ้านและที่ดิน	167 (83.5)	86 (86.0)	253 (84.3)
เป็นเจ้าของบ้านแต่เช่าที่ดิน	4 (2.0)	4 (4.0)	8 (2.7)
เช่าซื้อ	5 (2.5)	1 (1.0)	6 (2.0)
เช่า	7 (3.5)	6 (6.0)	13 (4.3)
อยู่โดยไม่ต้องเสียค่าเช่า	17 (8.5)	3 (3.0)	20 (6.7)
รวม	200 (100.0)	100 (100.0)	300 (100.0)

หมายเหตุ - ตัวเลขในวงเล็บเป็นร้อยละ (%)

ที่มา : จากการสำรวจครัวเรือนในจังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ. 2536

5.3.4 จำนวนห้องในครัวเรือน

พบว่า ครัวเรือนในจังหวัดเชียงใหม่ร้อยละ 26 มีจำนวนห้องในครัวเรือน 5 ห้อง รองลงมาได้แก่ จำนวนห้อง 4 ห้อง และเมื่อแยกพิจารณาเป็นรายเขต ก็จะได้ว่าอัตราการมีห้องในครัวเรือนโดยส่วนใหญ่คือ 5 ห้อง ในเขตเมือง มีถึงร้อยละ 22 ส่วนในเขตติดต่อเมืองมีมากกว่าถึงร้อยละ 34 (ดูตารางที่ 5.11) จากตารางจะเห็นว่าครัวเรือนในเขตเมืองมีจำนวนห้องสูงกว่าในเขตติดต่อเมืองมาก โดยจำนวนห้องตั้งแต่ 10 ห้องขึ้นไป มีถึงร้อยละ 10.5 ในขณะที่เขตติดต่อเมืองไม่มีเลย โดยจำนวนห้องสูงสุดในเขตติดต่อเมืองมีเพียง 9 ห้อง เท่านั้น ซึ่งมีเพียงร้อยละ 2 เท่านั้น

จำนวนห้องโดยเฉลี่ยของครัวเรือนในจังหวัดเชียงใหม่เท่ากับ 6.7 ห้องในเขตเมือง มีจำนวนห้องในครัวเรือนโดยเฉลี่ย 7.1 ห้อง ในเขตติดต่อเมืองมีจำนวนห้องโดยเฉลี่ย 5.9 โดยจะแยกเป็นห้องนอน ห้องนั่งเล่น หรือห้องรับแขก ห้องน้ำ ห้องครัว ในแต่ละครัวเรือนจะมีห้องต่าง ๆ เหล่านี้อย่างน้อย 1 ห้อง

ตารางที่ 5.11 จำนวนห้องในครัวเรือน

จำนวนห้อง	เขตเมือง	เขตติดต่อเมือง	รวม
1	2 (1.0)	3 (3.0)	5 (1.7)
2	3 (1.5)	11 (11.0)	14 (4.7)
3	8 (4.0)	14 (14.0)	22 (7.3)
4	26 (13.0)	21 (21.0)	47 (15.7)
5	44 (22.0)	34 (34.0)	78 (26.0)
6	29 (14.5)	10 (10.0)	39 (13.0)
7	24 (12.0)	4 (4.0)	28 (9.3)
8	20 (1.0)	1 (1.0)	21 (7.0)
9	12 (6.0)	2 (2.0)	14 (4.7)
10	11 (5.5)	-	11 (3.7)
>10	21 (10.5)	-	21 (7.0)
รวม	200	100 (100.0)	300 (100.0)

หมายเหตุ - ตัวเลขในวงเล็บเป็นร้อยละ (%)

ที่มา : จากการสำรวจครัวเรือนในจ. เชียงใหม่ พ.ศ. 2536

5.3.5 จำนวนอุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้า

จากการสำรวจจำนวนเครื่องใช้ไฟฟ้าชนิดต่าง ๆ ในครัวเรือนของจังหวัดเชียงใหม่ พบว่าเครื่องใช้ไฟฟ้าที่ครัวเรือนในจังหวัดเชียงใหม่มีอยู่มากที่สุดคือ ตู้เย็น คิดเป็นร้อยละ 91.7 รองลงมาได้แก่ โทรทัศน์สี ร้อยละ 91.3 พัดลม ร้อยละ 90.3 เตารีดไฟฟ้า ร้อยละ 87.3 หม้อหุงข้าว ไฟฟ้า ร้อยละ 78.7 และวิทยุเทป ร้อยละ 76.7 (ดูเพิ่มเติมตารางที่ 5.12) เมื่อแยกพิจารณา เป็นรายเขตจะพบว่าในเขตเมืองเป็นเขตที่มีจำนวนเครื่องใช้ไฟฟ้าประเภทต่าง ๆ มากกว่า เขตติดต่อเมืองทุกประเภท โดยในเขตเมือง เครื่องใช้ไฟฟ้าที่เกือบทุกครัวเรือนมีใช้คือ ตู้เย็น คิดเป็นร้อยละ 96.5 ส่วนในเขตติดต่อเมืองเครื่องใช้ไฟฟ้าที่แต่ละครัวเรือนมีมากที่สุดคือ โทรทัศน์สี และพัดลม คิดเป็นร้อยละ 83

ตารางที่ 5.12 อุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้าของครัวเรือน

เครื่องใช้ไฟฟ้า	เขตเมือง	เขตติดต่อเมือง	รวม
1. วิทยุ/เทป			
- มี	172 (86.0)	58 (58.0)	230 (76.7)
- ไม่มี	28 (14.0)	42 (42.0)	70 (23.3)
	200 (100.0)	100 (100.0)	300 (100.0)
2. เครื่องเสียง			
- มี	87 (43.5)	14 (14.0)	101 (33.67)
- ไม่มี	113 (56.5)	86 (86.0)	199 (66.33)
	200 (100.0)	100 (100.0)	300 (100.0)

ตารางที่ 5.12 อุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้าของครัวเรือน (ต่อ)

เครื่องใช้ไฟฟ้า	เขตเมือง	เขตติดต่อเมือง	รวม
3. พัดลม			
- มี	188 (94.0)	83 (83.0)	271 (93.3)
- ไม่มี	12 (6.0)	17 (17.0)	29 (9.7)
	200 (100.0)	100 (100.0)	300 (100.0)
4. โทรทัศน์ขาวดำ			
- มี	25 (12.5)	12 (12.0)	37 (12.3)
- ไม่มี	175 (87.5)	88 (88.0)	263 (87.67)
	200 (100.0)	100 (100.0)	300 (100.0)
5. โทรทัศน์สี			
- มี	191 (95.0)	83 (83.0)	274 (91.3)
- ไม่มี	9 (4.5)	7 (7.0)	16 (4.33)
	200 (100.0)	100 (100.0)	300 (100.0)

ตารางที่ 5.12 อุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้าของครัวเรือน (ต่อ)

เครื่องใช้ไฟฟ้า	เขตเมือง	เขตติดต่อเมือง	รวม
6. เครื่องเล่นวีดีโอ			
- มี	119 (59.5)	13 (13.0)	132 (44.0)
- ไม่มี	81 (40.5)	87 (87.0)	168 (56.0)
	200 (100.0)	100 (100.0)	300 (100.0)
7. เครื่องปรับอากาศ			
- มี	55 (27.5)	1 (1.0)	56 (18.7)
- ไม่มี	145 (72.5)	99 (99.0)	244 (81.3)
	200 (100.0)	100 (100.0)	300 (100.0)
8. ตู้เย็น			
- มี	193 (96.5)	82 (82.0)	275 (91.7)
- ไม่มี	7 (3.5)	18 (18.0)	25 (8.3)
	200 (100.0)	100 (100.0)	300 (100.0)

ตารางที่ 5.12 อุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้าของครัวเรือน (ต่อ)

เครื่องใช้ไฟฟ้า	เขตเมือง	เขตติดต่อเมือง	รวม
9. กะทะไฟฟ้า			
- มี	64 (32.0)	12 (12.0)	76 (25.3)
- ไม่มี	136 (68.0)	88 (88.0)	224 (74.7)
	200 (100.0)	100 (100.0)	300 (100.0)
10. เตารีดไฟฟ้า			
- มี	187 (93.5)	75 (75.0)	262 (87.3)
- ไม่มี	13 (6.5)	25 (25.0)	38 (12.7)
	200 (100.0)	100 (100.0)	300 (100.0)
11. เครื่องทำน้ำอุ่น			
- มี	77 (38.5)	12 (12.0)	89 (29.7)
- ไม่มี	123 (61.5)	88 (88.0)	211 (70.3)
	200 (100.0)	100 (100.0)	300 (100.0)

ตารางที่ 5.12 อุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้าของครัวเรือน (ต่อ)

เครื่องใช้ไฟฟ้า	เขตเมือง	เขตติดต่อเมือง	รวม
12. เครื่องซักผ้า			
- มี	103 (51.5)	13 (13.0)	116 (38.7)
- ไม่มี	97 (48.5)	87 (87.0)	184 (61.3)
	200 (100.0)	100 (100.0)	300 (100.0)
13. เครื่องปั่นขนมปัง			
- มี	40 (20.0)	1 (1.0)	41 (13.7)
- ไม่มี	160 (80.0)	99 (99.0)	259 (86.3)
	200 (100.0)	100 (100.0)	300 (100.0)
14. เครื่องอบผ้า			
- มี	30 (15.0)	1 (1.0)	31 (10.3)
- ไม่มี	170 (85.0)	99 (99.0)	267 (89.7)
	200 (100.0)	100 (100.0)	300 (100.0)

ตารางที่ 5.12 อุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้าของครัวเรือน (ต่อ)

เครื่องใช้ไฟฟ้า	เขตเมือง	เขตติดต่อเมือง	รวม
15. เครื่องปั่นผลไม้			
- มี	67	3	70
	(33.5)	(3.0)	(23.3)
- ไม่มี	133	97	230
	(66.5)	(97.0)	(76.7)
	200	100	300
	(100.0)	(100.0)	(100.0)
16. เครื่องดูดฝุ่น			
- มี	56	2	58
	(28.0)	(2.0)	(19.3)
- ไม่มี	144	98	242
	(72.0)	(98.0)	(80.7)
	200	100	300
	(100.0)	(100.0)	(100.0)
17. เครื่องเป่าผม			
- มี	122	2	124
	(61.0)	(2.0)	(41.3)
- ไม่มี	78	98	176
	(39.0)	(98.0)	(58.7)
	200	100	300
	(100.0)	(100.0)	(100.0)

ตารางที่ 5.12 อุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้าของครัวเรือน (ต่อ)

เครื่องใช้ไฟฟ้า	เขตเมือง	เขตติดต่อเมือง	รวม
18. มอเตอร์จักรเย็บผ้า			
- มี	31	2	33
	(15.5)	(2.0)	(11.0)
- ไม่มี	169	98	267
	(84.5)	(98.0)	(89.0)
	200	100	300
	(100.0)	(100.0)	(100.0)
19. เตาทงต้มไฟฟ้า			
- มี	58	4	62
	(29.0)	(4.0)	(20.7)
- ไม่มี	142	96	238
	(71.0)	(96.0)	(79.3)
	200	100	300
	(100.0)	(100.0)	(100.0)
20. หม้อหุงข้าวไฟฟ้า			
- มี	171	65	236
	(85.5)	(65.0)	(78.7)
- ไม่มี	29	35	64
	(14.5)	(35.0)	(21.3)
	200	100	300
	(100.0)	(100.0)	(100.0)

ตารางที่ 5.12 อุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้าของครัวเรือน (ต่อ)

เครื่องใช้ไฟฟ้า	เขตเมือง	เขตติดต่อเมือง	รวม
21. เตายาไมโครเวฟ			
- มี	33 (16.5)	1 (1.0)	34 (11.3)
- ไม่มี	167 (83.5)	99 (99.0)	266 (88.7)
	200 (100.0)	100 (100.0)	300 (100.0)
22. เครื่องปั่นน้ำ			
- มี	122 (56.0)	58 (58.0)	230 (76.7)
- ไม่มี	88 (44.0)	42 (42.0)	70 (23.3)
	200 (100.0)	100 (100.0)	300 (100.0)
23. อื่น ๆ*			
- มี	8 (4.0)	5 (5.0)	13 (4.3)
- ไม่มี	192 (96.0)	95 (95.0)	287 (95.7)
	200 (100.0)	100 (100.0)	300 (100.0)

หมายเหตุ - * อื่น ๆ (หมายถึง คอมพิวเตอร์ กาน้ำร้อน เครื่องล้างจาน เตายาไฟฟ้า กระจกต้มน้ำร้อน)

- ตัวเลขในวงเล็บเป็นร้อยละ (%)

ที่มา : จากการสำรวจครัวเรือนใน จ. เชียงใหม่ พ.ศ. 2536

5.4 พฤติกรรมการใช้ไฟฟ้าของครัวเรือนในจังหวัดเชียงใหม่

5.4.1 ความรู้เรื่องไฟฟ้าของครัวเรือนผู้ใช้ไฟฟ้า

ในแบบทดสอบความรู้เรื่องไฟฟ้าของครัวเรือนนั้น มี 20 ข้อ โดยใช้วิธีการตั้งข้อความและให้พนักงานสัมภาษณ์ถาม โดยผู้ถูกสัมภาษณ์ตอบจากความรู้หรือความคิดที่ว่าข้อความแต่ละข้อนั้น ตนคิดว่าถูกต้องหรือไม่ จากนั้นนำคำตอบที่ได้มาเปรียบเทียบกับคำตอบที่กำหนดไว้ (ดูคำถามในภาคผนวก)

ผลจากการตรวจนับคำตอบของแต่ละครัวเรือนตอบมาปรากฏว่า เมื่อให้คะแนนสำหรับคำตอบที่ถูก ข้อละ 1 คะแนน และไม่ให้คะแนน ถ้าเป็นคำตอบที่ผิดแล้ว พบว่าครัวเรือนผู้ใช้ไฟฟ้าส่วนใหญ่จะตอบถูกโดยเฉลี่ยประมาณ 11 ข้อ โดยครัวเรือนส่วนใหญ่จะตอบถูกตั้งแต่ 13 ข้อขึ้นไป โดยร้อยละ 37 ของครัวเรือนทั้งหมดจะตอบถูกในช่วง 13-16 ข้อ โดยมีครัวเรือนที่ตอบถูกน้อยกว่า 5 ข้อ มีเพียงร้อยละ 4.7 (ดูตารางที่ 5.13) และมีผู้ตอบถูกเกิน 16 ข้อเพียงร้อยละ 6.7 เท่านั้น

ตารางที่ 5.13 จำนวนและร้อยละของครัวเรือนจำแนกตามคำตอบความรู้เรื่องไฟฟ้า

คำตอบถูก	เขตเมือง	เขตติดต่อเมือง	รวม
น้อยกว่า 5	4 (2.0)	10 (10.0)	14 (4.7)
5 - 8	22 (11.0)	24 (24.0)	46 (15.3)
9 - 12	65 (32.5)	44 (44.0)	109 (36.3)
13 - 16	89 (44.5)	22 (22.0)	111 (37.0)
มากกว่า 16	20 (10.0)	-	20 (6.7)
รวม	200 (100.0)	100 (100.0)	300 (100.0)

หมายเหตุ - ตัวเลขในวงเล็บเป็นร้อยละ (%)

ที่มา : จากการสำรวจครัวเรือนใน จ. เชียงใหม่ พ.ศ. 2536

จากการสัมภาษณ์และตรวจนับความรู้เรื่อง ไฟฟ้าของครัวเรือนตัวอย่างได้ผลดังต่อไปนี้

คำถามที่ครัวเรือนส่วนใหญ่ตอบถูก

1. การเปิดปิดตู้เย็นบ่อย ๆ จะทำให้มีความเย็นข้างในตู้กระจายออกมา อากาศร้อนข้างนอกจะเข้าไปแทนที่ทำให้เครื่องทำงานมากขึ้น (ร้อยละ 89.7)
2. เครื่องปรับอากาศจะกินไฟฟ้ามานานกว่าพัดลม (ร้อยละ 84.7)
3. หลอดนีออนมีอายุการใช้งานนานกว่าหลอดไส้ (ร้อยละ 83.5)

คำถามที่ครัวเรือนส่วนใหญ่ตอบผิด

1. โตรศัพท์เป็นอุปกรณ์ไฟฟ้า (ร้อยละ 37.3)
2. ภาชนะที่ใช้ในการประกอบอาหารควรมีขนาดเล็กกว่าเตา เพราะทำให้ได้รับความร้อนจากเตาอย่างเต็มที่ทำให้อาหารสุกเร็วขึ้น (ร้อยละ 35.3)

คำถามที่ครัวเรือนส่วนใหญ่ไม่ตอบ ไม่ทราบ

1. เครื่องปรับอากาศเมื่อเริ่มเปิดเครื่องควรตั้งปุ่มที่มีอักษรสูง/ต่ำ ไว้ที่ระดับต่ำ ๆ เพราะจะช่วยให้อุ่นเร็วขึ้น (ร้อยละ 63)
2. โทรทัศน์สีที่มีรีโมทคอนโทรล จะกินไฟน้อยกว่าโทรทัศน์สีทั่ว ๆ ไป (ร้อยละ 58)
3. เครื่องปรับอากาศที่มีสวิทช์ตั้งอุณหภูมิจะกินไฟน้อยกว่า (ร้อยละ 57.3)

และเมื่อพิจารณาความรู้เรื่อง ไฟฟ้าในแต่ละเขตพบว่า

คำถามที่ครัวเรือนในเขตเมืองส่วนใหญ่ตอบถูก

1. การเปิด/ปิด ตู้เย็นบ่อย ๆ ทำให้เปลืองไฟฟ้ามานานขึ้น (ร้อยละ 94)
2. เครื่องปรับอากาศกินไฟมากกว่าพัดลม (ร้อยละ 90.5)

คำถามที่ควรรู้ในเขตเมืองส่วนใหญ่ตอบผิด

1. ภาชนะที่ใช้ประกอบอาหารควรมีขนาดเล็กกว่าเตา เพราะทำให้ได้รับความร้อนจากเตา อย่างเต็มที่ทำให้อาหารสุกเร็วขึ้น (ร้อยละ 39)
2. โตรกทัศน์ เป็นอุปกรณ์ไฟฟ้า (ร้อยละ 37.5)

คำถามที่ควรรู้ในเขตเมืองส่วนใหญ่ไม่ตอบ ไม่ทราบ

1. เครื่องปรับอากาศเมื่อเริ่มเปิดเครื่องควรตั้งปุ่ม สูง/ต่ำ ไว้ที่ระดับต่ำเพราะจะช่วยให้เย็นเร็วขึ้น (ร้อยละ 53.5)
2. โตรกทัศน์ที่มีรีโมทคอนโทรลกินไฟน้อยกว่าทีวีทั่ว ๆ ไป (ร้อยละ 51)
3. การเปิดฝาท่อทิ้งขยะที่ใช้ไฟฟ้า เวลาปรุงอาหารจะช่วยให้ร้อนเร็วขึ้น (ร้อยละ 50)

ส่วนในเขตติดต่อเมืองนั้น

คำถามที่ควรรู้ในเขตติดต่อเมืองส่วนใหญ่ตอบถูก

1. การเปิด/ปิด ตู้เย็นบ่อย ๆ จะทำให้สิ้นเปลืองไฟฟ้ามากขึ้น (ร้อยละ 81)
2. หลอดนีออนมีอายุการใช้งานนานกว่าหลอดไส้ (ร้อยละ 80)

คำถามที่ควรรู้ในเขตติดต่อเมืองส่วนใหญ่ตอบผิด

1. การรีดผ้าที่ละมาก ๆ จะทำให้เปลืองไฟฟ้ามากขึ้น
2. การแช่ของจนเต็มตู้เย็น จะช่วยให้ประหยัดไฟฟ้า (ร้อยละ 39)

คำถามที่ควรรู้ในเขตติดต่อเมืองส่วนใหญ่ไม่ตอบ ไม่ทราบ

1. เครื่องปรับอากาศที่มีสวิทช์ตั้งอุณหภูมิจะกินไฟน้อยกว่า (ร้อยละ 85)
2. เครื่องปรับอากาศเมื่อเริ่มเปิดเครื่องควรตั้งปุ่ม สูง/ต่ำ ไว้ที่ระดับต่ำ เพราะจะช่วยให้เย็นเร็วขึ้น (ร้อยละ 82)

5.4.2 ทัศนคติของครัวเรือนต่อการประหยัดไฟฟ้า

นอกเหนือไปจากความรู้เกี่ยวกับการใช้และการประหยัดพลังงานแล้ว อีกปัจจัยหนึ่งที่น่าจะมีผลกระทบต่อพฤติกรรมการใช้พลังงานไฟฟ้าในครัวเรือน ได้ก็คือ ทัศนคติหรือท่าทีที่บุคคลจะพึงมีต่อการใช้พลังงานไฟฟ้าอย่างประหยัด กล่าวคือ การที่ครัวเรือนจะใช้พลังงานไฟฟ้าโดยประหยัดหรือไม่นั้น นอกจากว่าหัวหน้าครัวเรือนจะต้องรู้และเข้าใจวิธีการใช้เครื่องมืออุปกรณ์ต่างๆ และต้องเข้าใจถึงเป้าหมายของการประหยัดพลังงานของชาติแล้ว หัวหน้าครัวเรือนจะต้องมีทัศนคติหรือท่าทีในทางที่เห็นด้วยและยอมรับความสำคัญ ตลอดจนความจำเป็นที่จะต้องใช้พลังงานไฟฟ้าอย่างประหยัด โดยเริ่มตั้งแต่ในระดับครัวเรือนของตนเป็นลำดับแรก เพราะถึงแม้หัวหน้าครัวเรือนหรือบุคคลส่วนใหญ่ในครัวเรือน มีความรู้ และความเข้าใจในการใช้พลังงานไฟฟ้า แต่ถ้าไม่มีทัศนคติที่เห็นด้วย และเห็นความจำเป็นที่จะต้องใช้พลังงานไฟฟ้าอย่างประหยัดแล้ว พฤติกรรมการใช้พลังงานไฟฟ้าในครัวเรือนก็จะ เป็น ไปในทางที่ไม่ประหยัดด้วย²⁷

จากการสัมภาษณ์และตรวจนับ ทัศนคติของครัวเรือนต่อการประหยัดไฟฟ้าพบว่า ครัวเรือนในเชียงใหม่ส่วนใหญ่อ้อยละ 21.3 จะเห็นด้วยกับทัศนคติต่อการประหยัดไฟฟ้า ที่รัฐบาลทำและเป็นอยู่ในปัจจุบันและเห็นไปได้ในอนาคต จำนวน 5 ข้อ และเมื่อแยกพิจารณาเป็นรายเขตพบว่า ครัวเรือนในเขตติดต่อเมือง มีทัศนคติไปในทางที่เห็นด้วยต่อการประหยัดไฟฟ้ามากกว่าเขตเมือง โดยครัวเรือนในเขตเมืองส่วนใหญ่เห็นด้วยกับมาตรการประหยัดไฟฟ้า 5 ข้อ ถึงร้อยละ 24 ในขณะที่เขตติดต่อเมืองมีครัวเรือนส่วนใหญ่ร้อยละ 22 ที่เห็นด้วย ซึ่งมีจำนวนข้อเพียง 4 ข้อ เท่านั้น (ดูตารางที่ 5.14)

²⁷ เกียนฉาย กิระนันท์และคณะ, อ่างแล้ว

ตารางที่ 5.14 จำนวนและร้อยละของครัวเรือนจำแนกตามทัศนคติต่อการประหยัดไฟฟ้า

จำนวนข้อที่เห็นด้วยกับ มาตรการประหยัดไฟฟ้า	เขตเมือง	เขตติดต่อเมือง	รวม
0	3 (1.5)	1 (1.0)	4 (1.3)
1	2 (1.0)	4 (4.0)	6 (2.0)
2	10 (5.0)	7 (7.0)	17 (5.7)
3	41 (20.5)	23 (23.0)	54 (18.0)
4	44 (22.0)	17 (17.0)	61 (20.3)
5	40 (20.0)	24 (24.0)	64 (21.3)
6	26 (13.0)	11 (11.0)	37 (12.3)
7	15 (7.5)	8 (8.0)	23 (7.7)
8	9 (4.5)	1 (1.0)	10 (3.3)
9	8 (4.0)	4 (4.0)	12 (4.0)
10	2 (1.0)	-	2 (0.7)
รวม	200 (100.0)	100 (100.0)	300 (100.0)

หมายเหตุ - ตัวเลขในวงเล็บเป็นร้อยละ (%)

ที่มา : จากการสำรวจครัวเรือนใน จ. เชียงใหม่ พ.ศ. 2536

จากการสำรวจความเห็นต่อมาตรการประหยัดไฟฟ้าของรัฐ (ดูตารางที่ 5.15) พบว่า

มาตรการที่ครัวเรือนส่วนใหญ่เห็นด้วย ได้แก่

1. การที่รัฐบาลส่งเสริมการฉายภาพยนตร์ลง (ร้อยละ 62.7)
2. มาตรการที่รัฐบาลสั่งห้ามเปิดไฟโฆษณาเวลากลางคืน (ร้อยละ 58)

ส่วนมาตรการที่ครัวเรือนส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย

1. การที่รัฐใช้มาตรการประหยัดไฟฟ้าโดยวิธีการขึ้นอัตราค่าไฟฟ้า (ร้อยละ 77)
2. การขึ้นราคาเครื่องใช้ไฟฟ้า (ร้อยละ 75.5)

มาตรการที่ครัวเรือนส่วนใหญ่ไม่ตอบ ไม่ทราบ

1. การนำพลังงานนิวเคลียร์มาผลิตกระแสไฟฟ้าจะช่วยลดการขาดแคลนพลังงานไฟฟ้าได้ (ร้อยละ 20.7)
2. รัฐประกาศยกเลิกมาตรการประหยัดไฟฟ้า (ร้อยละ 15)

และเมื่อแยกพิจารณาเป็นรายเขตพบว่า

มาตรการที่ครัวเรือนในเขตเมืองส่วนใหญ่เห็นด้วย ได้แก่

- การที่รัฐบาลส่งเสริมการฉายภาพยนตร์ลง (ร้อยละ 58)

มาตรการที่ครัวเรือนในเขตติดต่อเมืองไม่เห็นด้วย ได้แก่

1. การที่รัฐใช้มาตรการประหยัดไฟฟ้าโดยวิธีการขึ้นอัตราค่าไฟฟ้า (ร้อยละ 77)
2. การขึ้นราคาเครื่องใช้ไฟฟ้า (ร้อยละ 75.5)
3. การที่รัฐบาลห้ามสถานีโทรทัศน์ออกอากาศระหว่างเวลา 18.00-20.30 น.

(ร้อยละ 47.5)

ส่วนในเขตติดต่อเมือง แสดงทัศนคติต่อมาตรการประหยัดไฟฟ้า ดังนี้

มาตรการที่ครัวเรือนในเขตติดต่อส่วนใหญ่เห็นด้วย

1. รัฐบาลสั่งลดการฉายภาพยนตร์ลง (ร้อยละ 72)
2. การที่เอกชนจะร่วมลงทุนในการผลิตกระแสไฟฟ้า เพราะรัฐผลิตไฟฟ้าไม่เพียงพอ กับความต้องการของประชาชน (ร้อยละ 56)

มาตรการที่ครัวเรือนในเขตติดต่อเมืองส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย

1. การขึ้นราคาเครื่องใช้ไฟฟ้า (ร้อยละ 83)
2. รัฐบาลใช้มาตรการประหยัดไฟฟ้าโดยวิธีการขึ้นอัตราค่าไฟฟ้า (ร้อยละ 77)
3. มาตรการแบบบังคับจะช่วยให้เกิดการประหยัดไฟฟ้าได้ดีกว่าแบบสมัครใจ (ร้อยละ 36)

ตารางที่ 5.15 จำนวนครัวเรือนจำนวนตามทัศนคติต่อการประหยัดไฟฟ้า

มาตรการประหยัดไฟฟ้า	เขตเมือง			เขตติดต่อเมือง			รวม											
	ไม่เห็นด้วย		เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย		เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย		เห็นด้วย									
	จำนวน	(%)	จำนวน	(%)	จำนวน	(%)	จำนวน	(%)	จำนวน									
1. การที่รัฐบาลห้ามสถานีโทรทัศน์ออกอากาศระหว่างเวลา 18.30 - 20.30 น.	84	(42.0)	95	(47.5)	21	(10.5)	51	(51.0)	41	(41.0)	8	(8.0)	138	(45.0)	136	(45.3)	29	(9.7)
2. รัฐบาลส่งเสริมการขยายสายเคเบิลทีวี	116	(58.0)	61	(30.5)	23	(11.5)	72	(11.5)	13	(72.0)	15	(13.0)	188	(15.0)	74	(62.7)	38	(12.7)
3. รัฐบาลส่งเสริมเปิดไฟโฆษณาเวลา กลางคืน	115	(57.5)	62	(31.0)	23	(11.5)	59	(59.0)	35	(35.0)	6	(6.0)	174	(58.0)	97	(32.3)	29	(9.7)
4. รัฐบาลประกาศยกเลิกมาตรการ ในข้อ 1-3	68	(34.0)	98	(49.0)	34	(17.0)	28	(28.0)	61	(61.0)	11	(11.0)	159	(58.0)	96	(32.0)	45	(15.0)
5. รัฐบาลใช้มาตรการประหยัดไฟฟ้าโดยวิธีการขึ้นอัตราค่าไฟฟ้า	26	(13.0)	154	(77.0)	20	(10.0)	18	(18.0)	77	(77.0)	5	(5.0)	44	(14.7)	231	(77.0)	25	(8.3)
6. การขึ้นราคาเครื่องใช้ไฟฟ้า	29	(14.5)	151	(75.5)	20	(10.0)	13	(13.0)	83	(83.0)	4	(4.0)	42	(14.0)	234	(78.0)	24	(8.0)
7. ปัจจุบันไทยประสบปัญหาไฟฟ้าไม่เพียงพอ ก็ความต้องการของประชาชน	46	(23.0)	154	(77.0)	7	(3.5)	50	(50.0)	38	(38.0)	12	(12.0)	195	(65.0)	86	(28.7)	19	(6.3)
8. การที่มีเอกชนมาลงทุนในการผลิตกระแสไฟฟ้าเพราะรัฐผลิตไฟฟ้าไม่เพียงพอกับความต้องการของประชาชน	136	(68.0)	56	(28.0)	8	(4.0)	56	(56.0)	26	(26.0)	18	(18.0)	192	(64.0)	82	(27.3)	26	(8.7)
9. มาตรการแบบบังคับจะช่วยให้เกิดการประหยัดไฟฟ้าได้ดีกว่าแบบสมัครใจ	108	(54.0)	86	(43.0)	6	(3.0)	32	(32.0)	56	(56.0)	12	(12.0)	140	(46.7)	142	(47.3)	18	(6.7)
10. การนำพลังงานนิวเคลียร์มาผลิตกระแสไฟฟ้าจะช่วยลดการขาดแคลนพลังงานไฟฟ้า	94	(47.0)	93	(46.5)	13	(6.5)	24	(24.0)	27	(27.0)	49	(27.0)	118	(39.3)	120	(40.0)	62	(20.7)

หมายเหตุ - ตัวเลขในวงเล็บร้อยละ (%)

ที่มา : จากการสำรวจครัวเรือนใน จ. เชียงใหม่ พ.ศ. 2536

จากการสัมภาษณ์ครัวเรือนใน จ. เชียงใหม่ ถึงทัศนคติของครัวเรือนต่อการประหยัดไฟ
พบว่า

1. การที่รัฐห้ามสถานีโทรทัศน์ออกอากาศระหว่างเวลา 18.30 - 20.30 น.

มีผู้เห็นด้วยร้อยละ 45 โดยให้เหตุผลนอ้กกันคือ มาตรการนี้จะช่วยให้ประหยัดไฟฟ้างได้ ส่วนผู้ไม่เห็นด้วย ร้อยละ 45.3 ให้เหตุผลว่า ช่วงเวลาดังคอกออกอากาศ สามารถติดตามข่าวสาร ได้ดีที่สุด

ตารางที่ 5.16 เหตุผลของผู้เห็นด้วยที่รัฐห้ามสถานีโทรทัศน์ออกอากาศระหว่างเวลา 18.30-20.30 น.

เหตุผล	เขตเมือง	เขตติดต่อเมือง	รวม
- ตนเองไม่ได้ดูอยู่แล้ว	33	12	45
- ให้เด็ก ๆ ในครอบครัว ทำการบ้าน	32	7	39
- ช่วยให้ประหยัดไฟฟ้างได้	62	24	86
- รายการทีวีไม่น่าสนใจ	14	-	14
- อื่น ๆ	3	1	4

หมายเหตุ - แต่ละครัวเรือนให้เหตุผลได้มากกว่า 1 ข้อ

ที่มา : จากการสำรวจครัวเรือนใน จ. เชียงใหม่ พ.ศ. 2536

All rights reserved

ตารางที่ 5.17 เหตุผลของผู้ไม่เห็นด้วยที่รัฐห้ามสถานีโทรทัศน์ออกอากาศระหว่างเวลา
18.30-20.30 น.

เหตุผล	เขตเมือง	เขตติดต่อเมือง	รวม
- เป็นช่วงที่ตนเองติดตามข่าวสาร ได้ดีที่สุด	57	35	92
- รัฐปิดกั้นสิทธิเสรีภาพในการชม	40	-	46
- ผู้ชมสามารถดูทีวีหรือเคเบิลทีวีได้อยู่แล้ว	30	2	30
- ไม่ช่วยให้เกิดการประหยัดไฟฟ้า	25	2	27
- อื่น ๆ	2	2	4

หมายเหตุ - แต่ละครัวเรือนให้เหตุผลได้มากกว่า 1 ข้อ

ที่มา : จากการสำรวจครัวเรือนใน จ. เชียงใหม่ พ.ศ. 2536

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

2. การที่รัฐสั่งลดรอบการฉายภาพยนตร์ลง

มีผู้เห็นด้วยร้อยละ 62.7 เป็นเขตเมือง (ร้อยละ 72) เขตติดต่อเมือง (ร้อยละ 58) ส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่า มาตรการนี้ ช่วยให้ประหยัดไฟฟ้าได้ (ร้อยละ 73.4) และ ภาพยนตร์ไม่ใช่สิ่งจำเป็น (ร้อยละ 34.6)

ผู้ไม่เห็นด้วยร้อยละ 24.7 โดยเห็นว่า เป็นการปิดกั้นวิธีการพักผ่อนหย่อนใจ ของประชาชน (ร้อยละ 73)

ตารางที่ 5.18 เหตุผลของผู้เห็นด้วยกับการที่รัฐสั่งลดรอบการฉายภาพยนตร์ลง

เหตุผล	เขตเมือง	เขตติดต่อเมือง	รวม
- ช่วยให้ประหยัดไฟฟ้าได้	91	47	138
- ภาพยนตร์ไม่ใช่สิ่งจำเป็น	58	7	65
- ช่วยลดค่าใช้จ่ายด้านบันเทิง ของครอบครัว	41	7	48
- ไม่เคยชมภาพยนตร์	8	13	21
- อื่น ๆ	7	4	11

หมายเหตุ - แต่ละครัวเรือนให้เหตุผลได้มากกว่า 1 ข้อ

ที่มา : จากการสำรวจครัวเรือนใน จ. เชียงใหม่ พ.ศ. 2536

Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 5.19 เหตุผลของผู้ไม่เห็นด้วยกับการที่รัฐสั่งลดรอบการฉายภาพยนตร์ลง

เหตุผล	เขตเมือง	เขตติดต่อเมือง	รวม
- ไม่ทำให้สิ้นเปลืองไฟฟ้า	14	3	17
- เป็นการปิดกั้นวิธีการพักผ่อน หย่อนใจของประชาชน	48	6	54
- การลดรอบไม่เกี่ยวข้องกับ การประหยัดไฟฟ้า	16	1	17
- ทำให้ผู้ประกอบการได้รับ ความเดือดร้อน	12	2	14
- อื่น ๆ	2	1	3

หมายเหตุ - แต่ละครัวเรือนให้เหตุผลได้มากกว่า 1 ข้อ

ที่มา : จากการสำรวจครัวเรือนใน จ. เชียงใหม่ พ.ศ. 2536

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

3. รัฐสั่งห้ามเปิดไฟโฆษณาเวลากลางคืน

ร้อยละ 58 เห็นด้วย โดยให้เหตุผลว่า มาตรการนี้ช่วยประหยัดไฟฟ้าได้ (ร้อยละ 79.3) รองลงมาเห็นว่าเป็นการใช้ไฟฟ้าอย่างฟุ่มเฟือย

ส่วนร้อยละ 32.3 ไม่เห็นด้วย โดยให้ความเห็นว่า มาตรการดังกล่าวนี้ ก่อให้เกิดความมืดและเกิดอันตรายจากอุบัติเหตุได้

ตารางที่ 5.20 เหตุผลของผู้เห็นด้วยต่อมาตรการที่รัฐสั่งห้ามเปิดไฟโฆษณาเวลากลางคืน

เหตุผล	เขตเมือง	เขตติดต่อเมือง	รวม
- ช่วยให้ประหยัดไฟฟ้าได้	93	45	138
- ไม่สนใจไฟโฆษณามากนัก	37	2	39
- เป็นการใช้ไฟฟ้าที่ฟุ่มเฟือย	95	12	107
- ป้ายโฆษณาไม่ดึงดูดใจ	7	-	7
- อื่น ๆ	4	3	7

หมายเหตุ - แต่ละครัวเรือนให้เหตุผลได้มากกว่า 1 ข้อ

ที่มา : จากการสำรวจครัวเรือนใน จ. เชียงใหม่ พ.ศ. 2536

ตารางที่ 5.21 เหตุผลของผู้ไม่เห็นด้วยกับมาตรการที่รัฐสั่งห้ามเปิดไฟโฆษณาเวลากลางคืน

เหตุผล	เขตเมือง	เขตติดต่อเมือง	รวม
- ก่อให้เกิดความมืดและอาจ เกิดอันตรายจากอุบัติเหตุได้	31	13	44
- การปิดไฟโฆษณาทำให้ไม่มี แสงสีในกรุงหรือในเมือง	13	5	18
- เป็นการปิดกั้นสิทธิเสรีภาพ ของผู้ต้องการโฆษณา	31	18	49
- เกิดผลเสียต่อธุรกิจบันเทิง ในตอนกลางคืน	27	8	35
- อื่น ๆ	3	4	7

หมายเหตุ - แต่ละครัวเรือนให้เหตุผลได้มากกว่า 1 ข้อ

ที่มา : จากการสำรวจครัวเรือนใน จ. เชียงใหม่ พ.ศ. 2536

4. รัฐประกาศยกเลิกมาตรการประหยัดไฟฟ้า ในข้อ 1-3 ที่ผ่านมา

ร้อยละ 63.5 เห็นด้วยที่ยกเลิกมาตรการนี้ เนื่องจากเห็นว่า มาตรการทั้ง 8 ข้อ ไม่ก่อให้เกิดประสิทธิผลการประหยัดไฟฟ้า ส่วนผู้ไม่เห็นด้วย ร้อยละ 32 เห็นว่ามาตรการดังกล่าวช่วยให้การประหยัดไฟฟ้าสัมฤทธิ์ผล

ตารางที่ 5.22 เหตุผลของผู้เห็นด้วยต่อมาตรการที่รัฐประกาศยกเลิกมาตรการประหยัดไฟฟ้าในข้อที่ 1-3 ที่ผ่านมา

เหตุผล	เขตเมือง	เขตติดต่อเมือง	รวม
- มาตรการทั้ง 3 ข้อ ไม่ก่อให้เกิดประสิทธิผลการประหยัดไฟฟ้าได้	54	7	61
- กำลังการผลิตไฟฟ้าในปัจจุบันมีเพียงพอต่อความต้องการแล้ว	25	5	30
- น้ำมันเชื้อเพลิงมีราคาถูกลงแล้ว	14	1	15
- มาตรการที่ยกเลิกมีผลดีต่อธุรกิจของตน	13	3	16
- อื่น ๆ	-	4	4

หมายเหตุ - แต่ละครัวเรือนให้เหตุผลได้มากกว่า 1 ข้อ

ที่มา : จากการสำรวจครัวเรือนใน จ. เชียงใหม่ พ.ศ. 2536

ตารางที่ 5.23 เหตุผลของผู้ไม่เห็นด้วยต่อการที่รัฐบาลประกาศยกเลิกมาตรการประหยัดไฟฟ้าใน
ข้อที่ 1-3 ที่ผ่านมา

เหตุผล	เขตเมือง	เขตติดต่อเมือง	รวม
- มาตรการดังกล่าวช่วยให้การ ประหยัดไฟฟ้าลัทธิฤทธิผล	72	37	109
- น้ำมันเชื้อเพลิงในการผลิตไฟฟ้า ยังมีราคาแพง	47	-	47
- อัตราค่าไฟฟ้าจะได้ไม่แพง	20	-	20
- กำลังการผลิตไฟฟ้ายังไม่เพียงพอต่อความต้องการ	44	3	47
- อื่น ๆ	1	4	5

หมายเหตุ - แต่ละครัวเรือนให้เหตุผลได้มากกว่า 1 ข้อ

ที่มา : จากการสำรวจครัวเรือนใน จ. เชียงใหม่ พ.ศ. 2536

5. มาตรการประหยัดไฟฟ้าโดยวิธีการขึ้นอัตราค่าไฟฟ้า

เป็นมาตรการที่มีผู้เห็นด้วยเพียงร้อยละ 14.7 ไม่เห็นด้วยร้อยละ 77 ผู้ที่เห็นด้วยให้เหตุผลว่า การขึ้นอัตราค่าไฟฟ้าจะทำให้มีการใช้ไฟฟ้าน้อยลง (ร้อยละ 63.6) และน้ำมันแพง จึงต้องขึ้นอัตราค่าไฟฟ้า (ร้อยละ 52.3)

ด้านเหตุผลของผู้ไม่เห็นด้วย ส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่า คนที่มีรายได้น้อยจะลำบาก (ร้อยละ 74.4) และ การที่อัตราค่าไฟฟ้าแพงขึ้น จะทำให้ราคาสินค้าอื่น ๆ แพงตามไปด้วย (ร้อยละ 36.8)

ตารางที่ 5.24 เหตุผลของผู้เห็นด้วยกับมาตรการประหยัดไฟฟ้าโดยวิธีการขึ้นอัตราค่าไฟฟ้า

เหตุผล	เขตเมือง	เขตติดต่อเมือง	รวม
- การขึ้นราคาไฟฟ้าให้สูงขึ้น จะทำให้มีคนใช้ไฟฟ้าน้อยลง	24	4	28
- น้ำมันแพง	20	3	23
- เป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพที่สุด	10	-	10
- คนไม่ได้รับผลตอบแทนจากการขึ้นอัตราค่าไฟฟ้า	3	1	4
- อื่น ๆ	-	2	2

หมายเหตุ - แต่ละครัวเรือนให้เหตุผลได้มากกว่า 1 ข้อ

ที่มา : จากการสำรวจครัวเรือนใน จ. เชียงใหม่ พ.ศ. 2536

ตารางที่ 5.25 เหตุผลของผู้ไม่เห็นด้วยกับมาตรการประหยัดไฟฟ้าโดยวิธีการขึ้นอัตราค่าไฟฟ้า

เหตุผล	เขตเมือง	เขตติดต่อเมือง	รวม
- จะทำให้มีคนรายได้น้อยลำบาก เมื่อค่าไฟฟ้าแพง	114	58	172
- ทำให้ค่าครองชีพแพงราคาสินค้า อื่นจะแพงตามไปด้วย	72	13	85
- หางพลังงานทดแทนลำบากแม้อัตรา ไฟแพงก็จำเป็น ต้องใช้ไฟใน ปริมาณเท่าเดิม	26	3	26
- มีมาตรการอื่นที่ดีกว่าการขึ้นราคา ไฟฟ้า	11	4	15
- อื่น ๆ	2	3	5

หมายเหตุ - แต่ละครัวเรือนให้เหตุผลได้มากกว่า 1 ข้อ

ที่มา : จากการสำรวจครัวเรือนใน จ. เชียงใหม่ พ.ศ. 2536

6. การขึ้นราคาเครื่องใช้ไฟฟ้า
มีผู้เห็นด้วยร้อยละ 14 ไม่เห็นด้วยร้อยละ 78 ส่วนอีกร้อยละ 8 ไม่ตอบ/
ไม่ทราบ ครัวเรือนที่เห็นด้วยให้เหตุผลว่า มาตรการนี้ ช่วยให้เกิดการประหยัดไฟฟ้า (ร้อยละ
73.8) และทำให้ผู้ซื้อน้อยลง (ร้อยละ 66.7) ส่วนผู้ไม่เห็นด้วย ให้เหตุผลว่าคนที่มียรายได้น้อย
จะได้รับความเดือดร้อน

ตารางที่ 5.26 เหตุผลของผู้เห็นด้วยกับการขึ้นราคาเครื่องใช้ไฟฟ้า

เหตุผล	เขตเมือง	เขตติดต่อเมือง	รวม
- จะทำให้เกิดความประหยัดไฟฟ้าได้	28	3	31
- ต้นทุนการผลิตแพง น้ำมันมีราคาแพง	18	-	18
- การขึ้นราคาเครื่องใช้ไฟฟ้าจะทำให้ผู้ใช้ชื้อน้อยลง	24	4	28
- ผู้ซื้อไฟฟ้าส่วนใหญ่ไม่ได้รับความเดือดร้อน	10	3	13
- อื่น ๆ	3	1	4

หมายเหตุ - แต่ละครัวเรือนให้เหตุผลได้มากกว่า 1 ข้อ

ที่มา : จากการสำรวจครัวเรือนใน จ. เชียงใหม่ พ.ศ. 2536

ตารางที่ 5.27 เหตุผลของผู้ไม่เห็นด้วยกับการขึ้นราคาเครื่องใช้ไฟฟ้า

เหตุผล	เขตเมือง	เขตติดต่อเมือง	รวม
- คนมีรายได้น้อยจะได้รับความเดือดร้อน	100	51	151
- คนที่มีรายได้สูงส่วนใหญ่จะไม่ได้รับความกระทบกระเทือนทำให้เกิดผลในการใช้ไฟฟ้า	66	23	89
- ไม่สามารถบรรลุผลของประสิทธิภาพการประหยัดไฟฟ้าได้	73	4	77
- ผู้ผลิตเครื่องใช้ไฟฟ้าได้รับประโยชน์จากการขึ้นราคา	76	7	83
- อื่น ๆ	8	6	-

หมายเหตุ - แต่ละครัวเรือนให้เหตุผลได้มากกว่า 1 ข้อ

ที่มา : จากการสำรวจครัวเรือนใน จ. เชียงใหม่ พ.ศ. 2536

7. ปัจจุบันไทยประสบปัญหาไฟฟ้าไม่เพียงพอกับความต้องการของประชาชน

ร้อยละ 65 ของครัวเรือนตัวอย่างในจังหวัดเชียงใหม่ เห็นด้วยกับคำกล่าวนี้ โดยส่วนใหญ่จะให้เหตุผลพร้อมกันว่า ในปัจจุบันประชาชนในบางท้องที่ที่ห่างไกลยังไม่มีไฟฟ้าใช้และเห็นว่า ประชากร ธุรกิจ อุตสาหกรรมแขนงต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น ทำให้ไฟฟ้าอาจจะไม่เพียงพอในอนาคต

ส่วนผู้ไม่เห็นด้วยร้อยละ 28.7 ให้เหตุผลที่มีลักษณะเปิดว่า ไฟฟ้านั้นก็มีใช้กับทุกครัวเรือน ซึ่งคิดว่ารัฐสามารถหาพลังงานอื่น ๆ มาผลิตไฟฟ้าในอนาคตได้

8. การที่มีเอกชนลงทุนในการผลิตไฟฟ้าเพราะรัฐผลิตไฟฟ้าไม่เพียงพอกับความต้องการของประชากร

ร้อยละ 64 ของ ครัวเรือนตัวอย่างเห็นด้วย เนื่องจากเห็นว่า จะทำให้ไฟฟ้ามีใช้อย่างพอเพียงไม่ขาดแคลน และการที่เอกชนมีทุนและประสิทธิภาพในการบริหารดีกว่าภาครัฐ จะทำให้ผู้ใช้ไฟฟ้าได้รับประโยชน์ ส่วนอีกร้อยละ 27.3 ไม่เห็นด้วยเพราะการที่เอกชนลงทุนในกิจการอะไรก็ตามย่อมหวังผลกำไร ดังนั้นจะทำให้มีการเก็บอัตราค่าไฟฟ้าที่สูงขึ้น

9. มาตรการแบบบังคับจะช่วยให้เกิดการประหยัดไฟฟ้าได้ดีกว่าแบบสมัครใจ

ครัวเรือนร้อยละ 46. เห็นด้วย ส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่า คนไทยมีนิสัยชอบการบังคับ การบังคับจะทำให้มีการปฏิบัติเหมือนกันทุกคน ซึ่งจะให้เกิดการประหยัดได้ ส่วนผู้ที่ไม่เห็นด้วยร้อยละ 47.3 เห็นว่ามาตรการการบังคับ เป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพ คนไทยชอบฝ่าฝืนกฎ ข้อบังคับ และเมื่อเลิกบังคับให้ปฏิบัติก็จะหันมาใช้แบบอย่างการใช้ไฟฟ้าแบบเดิมอีก

10. การนำพลังงานนิวเคลียร์มาผลิตกระแสไฟฟ้าจะช่วยลดการขาดแคลนพลังงานไฟฟ้าได้

ร้อยละ 39.3 เห็นด้วยกับมาตรการนี้ เหตุผลก็คือ จะช่วยให้มีไฟฟ้าพอใช้จะช่วยประหยัดพลังงานและวัตถุดิบได้มาก แต่ต้องมีมาตรการควบคุมที่ดีด้วย เนื่องจากอันตรายจากพลังงานนิวเคลียร์มีมาก

ส่วนอีกร้อยละ 40 ไม่เห็นด้วย โดยให้เหตุผลสนับสนุนว่า พนักงานนิวเคลียร์มีอันตรายต่อการประชาชนผู้ใช้ เพราะเห็นตัวอย่างความล้มเหลวจากการใช้พลังงานนิวเคลียร์ในต่างประเทศ

จะสังเกตเห็นได้ว่า มีครัวเรือนอีกจำนวนมากไม่รู้และไม่เข้าใจเรื่องพลังงานนิวเคลียร์นี้เลย โดยร้อยละ 20.7 ไม่ทราบ/ไม่ตอบ หรือแสดงความคิดเห็นในเรื่องนี้

5.4.3 การรับรู้ข่าวสารของครัวเรือน

ปัจจัยอีกประการหนึ่งที่น่าจะมีบทบาทต่อพฤติกรรมการใช้พลังงานไฟฟ้าของครัวเรือน ได้แก่ สื่อมวลชน หรือการโฆษณาประชาสัมพันธ์ ความรู้ ความเข้าใจ ข่าวคราว ของการไฟฟ้า ต่อประชาชน โดยคาดว่าผู้ที่สามารถทราบข่าวสาร มีความรู้ ความเข้าใจเรื่อง เรื่องไฟฟ้า มากก็จะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้ไฟฟ้าของครัวเรือนอีกด้วย

จากการประกาศอัตราค่าไฟฟ้าอัตราใหม่ เมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2534 นั้น มีครัวเรือนที่ทราบร้อยละ 39.3 โดยผ่านสื่อทางด้านโทรทัศน์มากที่สุด (คือร้อยละ 33) รองลงมาได้แก่ หนังสือพิมพ์ (ร้อยละ 24.6)

ร้อยละ 56 ของครัวเรือนตัวอย่างไม่ทราบประกาศการขึ้นอัตราค่าไฟฟ้างดงกล่าวเลย (ดูตารางที่ 5.28)

ส่วนการแนะนำเรื่องการประหยัดไฟฟ้านั้น (ดูตารางที่ 5.29) ร้อยละ 73.3 เคยได้รับคำแนะนำเรื่องการประหยัดไฟฟ้า โดยสื่อที่ได้รับร้อยละ 74.5 ได้จากโทรทัศน์รองลงมา ได้แก่ วิทยุ ร้อยละ 36.4 โดยครัวเรือนในเขตเมืองร้อยละ 85.5 ได้รับคำแนะนำเรื่องการประหยัดไฟฟ้า ส่วนเขตติดต่อเมืองรับคำแนะนำเรื่องการประหยัดไฟฟ้า ร้อยละ 41.5 รับรู้จากเจ้าหน้าที่ของ กฟผ. ที่มาเก็บค่าไฟฟ้าในหมู่บ้าน เสียงตามสาย หลังบิลชำระค่าไฟฟ้า และพูดคุยกับเพื่อนบ้าน ฯลฯ ส่วนครัวเรือนที่ไม่เคยได้รับคำแนะนำเรื่องการประหยัดไฟฟ้าเท่ากับร้อยละ 23.7

ตารางที่ 5.28 การรับรู้ข่าวสารของครัวเรือน

ข่าวสารเรื่องไฟฟ้า	เขตเมือง	เขตติดต่อเมือง	รวม
1. การประกาศอัตราค่าไฟฟ้าใหม่			
เมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2534			
- ทราบ	77 (38.5)	41 (41.0)	118 (39.3)
- ไม่ทราบ	117 (58.5)	81 (51.0)	168 (56.0)
- ไม่ตอบ	6 (3.0)	8 (8.0)	14 (4.7)
	200 (100.0)	200 (100.0)	300 (100.0)
2. การแนะนำเรื่องการประหยัดไฟฟ้า			
- เคย	179 (89.5)	41 (41.0)	220 (73.3)
- ไม่เคย	16 (8.0)	55 (55.0)	71 (23.7)
- ไม่ตอบ	5 (2.5)	4 (4.0)	9 (3.0)
	200 (100.0)	200 (100.0)	300 (100.0)

หมายเหตุ - ตัวเลขในวงเล็บเป็นร้อยละ (%)

ที่มา : จากการสำรวจครัวเรือนในจ. เชียงใหม่ พ.ศ. 2536

ตารางที่ 5.29 การรับรู้ข่าวสารของครัวเรือนจำแนกตามสื่อมวลชนที่เผยแพร่ข่าวสาร

ข่าวสารเรื่องไฟฟ้า	เขตเมือง	เขตติดต่อเมือง	รวม
1. การประกาศอัตราค่าไฟฟ้า เมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2534			
- โทรทัศน์	29 (37.7)	10 (24.4)	39 (33.0)
- วิทยุ	12 (15.7)	1 (2.4)	13 (24.6)
- หนังสือพิมพ์	24 (31.2)	5 (12.2)	29 (24.6)
- เอกสาร	6 (7.8)	- (61.0)	6 (23.7)
- อื่น ๆ	10 (13.0)	25 (61.0)	28 (23.7)
2. การแนะนำเรื่องการประหยัดไฟฟ้า จากสื่อมวลชน			
- โทรทัศน์	153 (85.5)	11 (26.8)	164 (74.5)
- วิทยุ	78 (43.6)	2 (4.9)	80 (36.4)
- หนังสือพิมพ์	61 (34.1)	2 (4.9)	63 (28.6)
- เอกสาร	53 (29.6)	5 (12.2)	58 (26.4)
- อื่น ๆ	10 (5.6)	17 (41.5)	27 (12.3)
รวม	116 (100.0)	72 (100.0)	188 (100.0)

หมายเหตุ - ตัวเลขในวงเล็บเป็นร้อยละ (%)

ที่มา : จากการสำรวจครัวเรือนในจ.เชียงใหม่ พ.ศ. 2536